

ЦИЙИ ДУЪНЬЯ

12+

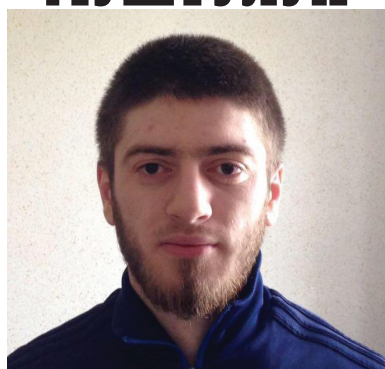

1928-йисалай акъатзава

№14 (8774), арбе

7-апрель, 2021-йис. Газет гъафтеда садра акъатзава.

Къимет 10 манат

И мукъва, 3-апрелдиз, чав шад хабар агакъна: Бабаюртда залан атлетикадай кыле тухвай Дагъустандин чемпионатда чи баркаллу жегъил пагъливан Рагъман Лалаев (заланвал 89 кг.) чемпионвиллин тгварциз лайихлу хъана. Ахцегъа А.Гъаниеван тгварунихъ галай ДЮСШ-да вердишвилер къачузвай пагъливандиз ва адан тренер Фаргъад Мирзоевз чна и агалкъун рикъин сидкъидай мубаракзава!

РЕСПУБЛИКА ДАГЕСТАН
АХТЫНСКИЙ РАЙОН
СОБРАНИЕ ДЕПУТАТОВ СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
«СЕЛЬСОВЕТ АХТЫНСКИЙ»

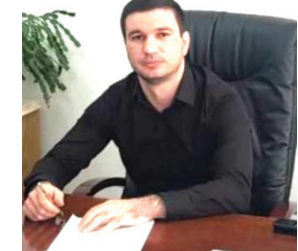
РЕШЕНИЕ

02.04.2021 г. № СД-VII-09/01 с.Ахты
ОБ ИЗБРАНИИ ГЛАВЫ СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
«СЕЛЬСОВЕТ АХТЫНСКИЙ»

В соответствии со статьей 36 «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации», № 131-ФЗ ст. 30 Устава сельского поселения «сельсовет Ахтынский», Собрание депутатов СП «сельсовет Ахтынский»

РЕШИЛО:

1. Считать избранным, по результатам открытого голосования, главой сельского поселения «сельсовет Ахтынский» **Эфендиева Мурада Абасагасевича**.

2. Обнародовать настоящее решение путем размещения на официальном сайте администрации сельского поселения «сельсовет Ахтынский» и в сети Интернет.

3. Настоящее решение вступает в силу с момента подписания.

Председательствующий **М.П.ИБРАГИМОВ**
Секретарь **Т.Г.МУСПАХОВА**

РАЙАДМИНИСТРАЦИЯДА СОВЕЩАНИЕ

СУББОТНИКДА ИШТИРАКУНАЙ САГЪРАЙ ЛАГЪАНА

Даш АЛИЕВ

6-апрелдиз райондин активдин нубатдин совещание сифте гаф рахуналди Ахцегъ райадминистрациядин кыл Осман Абдулкеримова ачухна ва кыле тухвана. Йикъан месэлайрив эгечидалди вилик ада идарайрин руководителриз чпин коллективарни галаз субботникда активнидаказ иштиракунай сагърай лагъана. Ахпа ада совещанидин иштиракчийр «сельсовет Ахтынский» СП-дин кылини къуллугъдал цийиз хъанавай М.А.Эфендиевахъ галаз танишарна ва Ахцегъринни Фиярин хуьрерин виликан кавхайриз чпин къуллугъдин везифаир намуслу-даказ кыле тухунай чухсагъул малумарна.

Алатай совещанидин тапшуругъар тамамарзавай гъал ахтармишайдалай къулухъ гаф муниципалитетдин экономикадин отделдин начальник Фатима Агъмедовадиз гана. Ада кьейд авурвал, налогар кватлунай гъилевай йисан сифте кварталдин тапшуругъар района эменни-малдай 34,7 ва чилин налогдай 84 % ацлурнава. Эхиримжи гъафтеда района 73 агъзур манат транспортдин налогдин ва 7 миллион манатдикай 4 миллион манатдихъ галаз (62%) страховой налогдин буржар вахкана.

Вичин нубатда Ахцегъ райадминистрациядин кылин заместитель Вадим Агъасиева кьейд авурвал, цийи 17-сентябрдиз кыле тухудай сечкийриз гуьзчийр (наблюдателар) гъазурун патал 24-25-апрелдиз Ахцегъ РДК-дин залда Ахцегъ, Докъузпара, Рутул районар патал махсус курсар тешкилзава. Ана чарасуз иштиракун патал чи райондай 62 кас тайинарнава. Мад са хабар: РД-да культурадин идараир гуьнгъуниз хкунин гъакъиндай къабулнавай махсус программадай 2024-йисалди Ахцегърин ва Смугъулрин культурадин Квалерин дараматар капиталныйдаказ ремонт авун патал, талукъ тирвал, 17 миллионни 330 агъзур ва 6 миллионни 272 агъзур манат пулдин такъатар серфдайвал я. И месэладай талукъ тир документар 16-апрелдалди гъазурна кланзава.

Совещанидал гъакл корона-вирусдин вилик пад къун патал районгъилийриз рапар ягъуниин (эхиримжи гъафтеда иниз 600 доза атанва), райцентрда «Набережная» багъ безетмишунин (райондин 13 идарадин коллективирал ана чпиз къалурнавай участокра тарарни кул-кусар цун ва гележегда абурухъ гелкъуьн тапшурмишнава) ва важиблу бязи маса месэлайризни килигна.

ТЕРРОРИЗМДИЗ – ВАЪ!

ЖЕГЪИЛАР ЧІУРУ ТАЪСИРДИКАЙ ХУЪН

И йикъара «Ахцегъ район» МР-дин администрацияда терроризмдиз аксивалунин рекъай райондин комиссиядин председатель, раймуниципалитетдин кыл Осман Абдулкеримован регъбервилек кваз терроризмдиз аксивалунин рекъай комиссиядин нубатдин заседание кыле фена. Адан кваллахда Россиядин ФСБ-дин РД-да авай Управленидин

Дербент шегъердин 2-отделенидин къуллугъчийри, Россиядин МВД-дин «Ахтынский» МО-дин начальник Э.Ибрагъимова, Ахцегъа авай 2454 «Б»-нумрадин аскервилек частунин командирдин везифаир вахтуналди тамамарзавайда ва масабур иштиракна.

Анал «2019-2023-йисара Россиядин Федерацияда терроризмдин идеологиядиз аксива-

лунин комплексдин пландин» бинедаллаз кыле тухун лазим тир серенжемар гъазуруниз ва уьмуьрдиз кечирмишуниз талукъ месэлайр веревирдна. Гъызавай месэладиз талукъ докладар гъаз анал РУО-дин начальник А.Гъажиев, УКСМПТ-дин начальник Къ.Гъаниева, «Ахцегъ райондин информационный агентство» АНО-дин директор Т.Мусагъова, райондин «Цийи дуьнья» газетдин кылин редактор Д.Шерифалиев ва райадминистрациядин къаюмвалдай отделдин пешекар Р.Гуьлметова рахана.

Гъызавай месэлайрай Россиядин МВД-дин «Ахтынский» МО-дин начальник Э.Ибрагъимова, Россиядин ФКУ УИИ УФСИН-дин РД-да авай Мегъарамдхуьруьн районрин аралух филиалдин старший инспектор Р.Азизова ва общественный хатасузвилек месэлайрай райондин администрациядин кылин заместитель Р.Гъамзаева чпин фикирарни лагъана. Заседанидал килигай вири месэлайрай талукъ тир къарарар къабулна ва и рекъай гележегда кваллах мадни хъсанарунихъ ракъурнавай теклифар гана. Эхирдай О.М.Абдулкеримова тухузвай кваллахдай комиссиядин членриз ва теклифарнаибуроз чухсагъул малумарна.

«ЦИЙИ ДУЪНЬЯ» – МИЛЛИ ЖУРНАЛИСТИКАДИН БИНЕ

Алай йисан 30-мартдиз райадминистрациядин нубатдин совещанидал «Цийи дуьнья» газетдин редактор Д.Ш.Шерифалиева авур гъахъ-гъисаб.

Ахцегъ райондин жемиятдинни сиясатдин «Цийи дуьнья» газет («Новый мир») 1928-йисан июлдилай чапзава. И идара коммерциядинди тушир тешкилат я. Ам РФ-дин законодательстводи издателвилек кваллахдин хиле къуллугъар кылиз акъудун таъминарунин мураддалди яратмишнава ва вични учредителри тестикъарнавай Уставдин бинедаллаз кардик ква. Учредитель «Ахцегъ район» МР-дин администрация я. Газет чкадал гъазурзава, верстка ва печать Дербент шегъердин типографияда ийизва. Издание гъафтеда са сеферда акъудзава. Йисан вахтунда 52 нумра чапзава (А3 форматдин 4 чин), чебни района ва ададай кьеце чукурзава. Макалалар лезги ва герек тир дуьшуьшра урус чаларал гъазурзава. Газет медиарынокда 2008-йисан мартдилай ава. Газетдин электронный жуьре райадминистрациядин сайтда (www.akhty.ru) ва газетдин сетевой изданида («Ахты-News») ава.

Газет тешкилайди ва адан сифте редактор хъайиди лезгийрин милли журналистикадин бине кутур Советрин Дагъустандин сифте алим-филолог, писатель,

публицист Гъажибег Гъажибегов я. «Цийи дуьнья» лезги халкъдин лап куьгъне ва сифте газет я. Ада лезгийрин милли журналистикадин бине кутуна. Адан бинедаллаз Къурагъ райондин «Цийи рехъ» газет (1932), республикадин милли газетар: «Социализмдин пайдах» (1943), «Коммунист» (1957), «Лезги газет» (1991) ва бажарагълу журналистрин тамам несил арадал атана. 2018-йисан 21-июлдиз «Цийи дуьнья» газетдин редакцияди лезгийрин милли печатдин Югъ яз шадвилек гъалара вичин 90 йисан юбилей кьейдна.

«Цийи дуьнья» гъам макъалайрин манадин ва еридин ва гъамни художественный туьклуьр хъуниин ва полиграфиядин жигъетдай республикадин районрин газетрин арада хъсанбурукай сад я. Адахъ агъалийрин арада къакъан машгъурвал ава: эхиримжи 2 йисуз газетдихъ 1450 экзemplардин тираж ава ва ам Ахцегъ райондин 22 % агъалийри къачузва, гъакл райондилай кьеце патани чукурзава. Газетди вичин кваллахда жемиятдинни сиясатдин, илимдин, образованидин, экономикадин месэлайриз асул фикир гузва.

Районда тек сад тир печатдин

орган «Цийи дуьньяди» «Ахцегъ район» муниципалитетдин администрацияди район яшайишдинни экономикадин рекъай вилик тухунин месэлайр тамамарунин карда куьмекар гузва. Газет яшайишдинни культурадин уьмуьрдин важиблу ва тлал алай месэлайр вахтунда ва дуьздаказ ачухариз чалишмиш жезва. Вич яратмишайдалай инихъ ва къениин йикъалди газет чи уьмуьрдин вичин жуьредин гуьзгъу я ва ада райондин тарих кхъизва. Газетди райондин уьмуьрдин важиблу месэлайр къарагъарзава, тгвар-ван авай инсанрикай ашкъидалди кхъизва, абурун чешнейралди агалкъзавай несил марифатдин ва ахлакъдин жигъетдай тербияламишзава.

Газетдин чинра «ДАССР-дин 100 йис», «Кылин хабар», «Багъманчийриз хийрлу меслятар», «Газет – клелайди – газет», «Гуьрметдин доска», «Аялриз дидед члал чира», «Рекъемрин члалалди», «Абур чи чешне, чи дамах я», «Им итжлу я», «Чун террордиз акси я», «Журналистдин кьейдер», «Поэзиядин дафтардай» рубрикайр кардик ква. Абур мадни тикрар авуниин лазимвал авач. Газетдин кваллахда АПК вилик тухуниз, здравоохраненидиз, образованидиз, экология-

«Цийи дуънья» – милли журналистикадин бине

1 ←

диз, тIвар-ван авай инсанриз талу-кьарнавай макъалайри кьетIен чка къазва. Гьа са вахтунда критикадин макъалайрин къадарни артух хьан-ва.

Редакциядин яратмишдай коллектив 5 касдикай (редактор, жавабдар секретарь, 2 корреспондент ва ЭВМ-дин оператор) ибарат я. Ада журналистрин виликан не-силприн виридалайни хьсан адетар давамарзава ва ам республикада хьсанбурукай сад тир «Цийи дуънья» газетдин ери хуьн патал кьетIивилив ацIанва.

Эхирдай редакциядин коллективдин яратмишдай кIвалах тухуз четинаявай кьилдин месэлайрал акъавиз кIанзава. Гьа икI редакцияди чка кьунвай дараматдин чапла пад аварийный гьалда амуькьзава. Ремонт авурдалай кьулухь дараматдин эрчи пата искусствойрин школа тавунвайвилай офисдин цийи мебель кьачудай мумкинвал авач. Къаравулар патал кьилди кIвал авач. Редакциядин территорияда кьулайвилер туькIуьрнава. Эхиримжи 35 йисан вахтунда авторвиллин гонорар авач. Идани паталай мухбирар желбуни кIвалах четинаява.

Алатай 2020-йисуз пудратдин

карханади ремонт ерисудказав ва еке нукьсанар аваз кьиле тухвана. Кьилди кьачуртIа, цIарикай сувагъар хкатзава, туалетра яд авач, сантехникади, канализацияди кIвалахзава. Вири и нукьсанар жуван кьуватралди арадай акъудуниз мажбур хьана. Кьилди кьачуртIа, яд гьана, котельныйда са тонн яд гьакьдай бак кьачуна эцигна. Дараматдиз гьахьзавай чкадал булах гьана, гьаятда туалет эцигнава. Дараматдиз гьахьзавай ракIарал алай замок дегишна...

Эхирдай заз квехь, гьуьрметлу районгьэлиар – идарайринни карханайрин коллективрихь, насигъатчи пенсионрихь, туьквенчийрихьни карчийрихь элкьена эвериз кIанзава. Гьуьрметлугур, чи райондин «Цийи дуънья» газет я са редакциядин коллективдинди, я райадминистрациядинди туш, кудди - вири халкьдинди я. Чун, редакциядин коллектив, датIана ам хьсанариз алахьнава. И карда кьунени куьмек авуртIа хьсан я. Кьалура квай нукьсанар, ери хьсанардай рекьер-хулар, це хьсан теклифар, активный хьухь, алакьдайвал кхьихь халкьдин тIал-квал алай месэляр кьарагъарзавай чарарни макъала-яр. «Цийи дуънья» газет кхьиник, хуьник алакьдай пай кутур! Дидед чIал квахьзавай алай вахтунда чи газетдин кьилин везифайрикай сад лезги чIал хуьн хьанва. Шаксуз, аялриз дидед чIалал кIелиз-кхьиз чириз чи газетди еке куьмекзава. «Цийи дуъньядин» кьимет почтадай 250 манат ятIа, редакциядай ва Ахцегьа Х.Тагьиран багьда кардик куктунвай Роспечатдин киоскдай квевай ам 200 манатдай кхьиз жеда.

АГЪАЛИЯР КЪАБУЛНА

Алай йисан 1-апрелдиз «Ахцегь район» МР-дин кьил Осман Абдулкеримова хуси месэлайрай агъалияр къабулна. Серенжемдин сергьятра аваз вири саналди 10 арзадиз, гьа жергедай яз са шумуд касди санал кхьенвай 3 арзадиз килигна, 27 кас къабулна. Муниципалитетдин руководителдин патав куьмек кIанз атанвай агъалийрин чIехи паюни чеб кIвалахдал таъминарунин ва яшайишдинни коммунальный майишатдин месэляр кьарагъарзавай. ИкI, Ахцегьрин хуьруьн А.Мукьтадиран тIварунихь галай куьчеда авай хуси кIвалерин иесийри яд фидай рекьин централизованвай кьурулуш туькIуьрунин гьакьиндай месэла кьарагъарнавай. ГьикI лагьайтIа, гзаф инсанар яшамиш жезвай куьчеда канализациядин ятар авахьзавай фураар туькIуьрун асант кар туш.

О.Абдулкеримова кьейд авурвал, райондин центрдин са шумуд маса куьчедани гьа идаз ухшамиш гьалар ава. И месэла гьялуни рекьйи сифте камар кьачуна. Кьейднавай месэла муниципалитетдин кьили ва райондин

Собранидин председателди чпин гуьзчивилик кутунва. Райондин кьили муниципалитетдин жавабдар кьуллугъриз райондин агъали С.Къличхановадин месэладай энгелвал авачиз серенжемар къабулун тапшурмишна, вучиз лагьайтIа адан кIвал Самур вацIу тухунин кьурхулувилик акатнава. Тренеррин штабди ва «Ахцах» командадин футболистри райондин футболдин тIал алай месэляр кьарагъарна. Спортсменрик къалабулух кутазвай месэлайриз яб гайидалай кьулухь муниципалитетдин кьили вичин заместитель Вадим Агъасиеваз районада футбол вилик тухунин комплексдин план яратмишун, футболдай тренерин кIвалахдин менфятлувал ахтармишун ва футбол кьугъвадай майданар герек тир гьалда хуьнал гуьзчивал тухун тапшурмишна.

Райондин кьили чIехи спортда райондин командадин агалкьунарни кьейдна. Чиди Кьиблепатан Дагъустанда футболдай тек сад тир чIехибурун хкянавай команда я. РикIел хкин, райондин кьил О.Абдулкеримова агъалияр гьар вацран эхиримжи арбедин юкьуз къабулзава.

ИСКУССТВО

ФЕСТИВАЛДА ИШТИРАКНА

Вад лагьай апрелдиз Махачкьалада, кьумукьрин А-П.Салаватован тIварунихь галай муздрамтеатрдин дараматда «Дагъларин авазар» лишандик кваз халкьдин музыкадин фестиваль кьиле фена. И серенжемдин тешкилатчийр РД-дин культурадин Министерство, халкьдин яратмишунрин республикадин КIвал, РД-дин композиторин ва музыкантрин Союзар тир. Фестивалдин вахтунда республикадин хейлин районрай

ва шегьеррай атанвай яратмишдай коллективри ва милли алатрал кьугъвадай музыкантри чпин уstadвал кьалурна. Мярекатда Ахцегь райондин векилдини иштиракна. Милли авазриз халкьдин руьгь гьавайда лугъузвайди туш. Кьиле фейи фестивалдин иштиракчийриз ва тамашачийриз халкьдин музыкадин культурадик шерик жедай хьсан мумкинвал хьана.

КУЪЛУЪ - ШУЪЛУЪЙРИХЪНИ МЕТЛЕЪ АВА

Н.А.ГЪАЖИЕВ,
зегьметдин ветеран,
журналист

(Эвел 11-13-нумрайра)

И на мад са карди фикир яшамиш жезвай кьве миллетдин векиларни хайи халкьдиз куьмекиз хквезва. Миллетрин арада миллетчийрни (националистар) пайда жезва, гуьгъуьналлаз боевикар, террористар, маса уьлквейрин наемникар кIватI жезва. Кьесепатан уьлквейрни кваз кьаришна жез эгечIна. Францияди Армениядиз куьмек гуз эгечIна. Азербайжандиз Туьркияди яракьар гунилай гьейри, военный пешекаррал ва маса жуьредин куьмекар гуз эгечIна. Ида анжах дьве кьати авуна, аскеррин кьиникьар, дараматар, социальный объект, кIвалер чуькIурун ва маса зиянар артухарна.

Россия кьаришмиш хьана кьал туьхуьрнава. Гьелелиг! Россиядин исялгьвал хуьзвай аскеррин контингент и кардин замин хьанва. Гьа ихьтин чпин кьушунар ракуьриз Западни гьазур тир, Туьркиядиз темягь ва фикирар авай. Масадбур ина туну са хьсан нетижадални гьидач, абур анжах чпин интересар хуьз эгечIна. Ида кьал туьхуьрдач, гужлу ийида.

Са кар гьамиша рикIел хьана кIанда. Кавказ лап фадлай ва гилани Туьркияди еке фикир гузвай, темягь авай, вичин таъсирдик кутаз ниятар авай регион я. И чуьруькни адаз еке багьна хьанва. Туьркия Азербайжандиз сихдиз гьахьнава. Ина адан бизнес артух, алакьяр дерин жезва. Идаз кьве халкьдин умуми менталитетди, са динди, сад-садахь галаз лап мукьва чIал хьуни куьмекзава. Кьве уьлкведин руководствони дуствилин мягькем алакьайра ава. Ина Туьркия гьахьун, адан таъсир гегьенш хьун Россия патал гьич кьулай шартI туш. Эрдогана вичин темягьар, фикирар, планар чуьнуьхни ийизвач. Ам тежриблу политик я, регионда авторитетни ава, вичин уьлкведин интересар гьамиша хуьзва, авантюрайризни (хаталу крар) гьахьда, масадаз яб гудай хесет квач, планарни адан яргъал физвай хаталуьр я.

Ам ина гьахьун, мягькем хьун Россия патал эсиллагь герек авай кар туш. Россиядин политический руководстводиз и кIвалах чизва. Азербайжан Эрдоганаз умуд кутаз жезвай, еке плацдарм (майдан) я. Анжах са карди гьелелиг чи кьалабулухвал секинаява. Азербайжандин лидер И.Алиев советрин девирда тербияламиш хьанвай кас я, образование, тербия, культура Россиядин – Урусатдинди я. Ам

ЖУРНАЛИСТДИН КЪЕЙДЕР

ПОЛИТИКАДА

Путинахь галазни гьуьрметда ава, адаз яб гузва, Россиядин метлебни, адан таъсирни Азербайжан патал адаз хьсандиз чизва. Амма гьамиша икI амуькьдач, цин стIалди кьванцияни тIеквен акъудда лугьуда. Алиев власта даимлух амуькьдач, Путинни гьамиша жедач эхир. Ина мягькем, дурумлу кьайда тун эвелимжи буржийрикай сад я. Россиядинни Туьркиядин алакьяр гьелелиг кьайдада ава, лидерарни меслятра аваз экономикадин, энергетикадин, алишверишдин проектар гьялиз кардик ква. Тикрарзава: гьамиша икI жедач, чаз тарихдай акваз-вайвал, гзаф дуьшуьшра Туьркия секинсуз, пака ада вуч ийидатIа лугъуз тежедай хуси амбицияр авай, куьрелди, гьамиша далу язгиз тежедай кьунши я. Ибур вири Россиядин дипломатиядин вилик квай гьамиша рикIел хьана ва гьялна кIанзавай месэлаяр я.

СНГ-дин сергьятра секинсузал кутазвай мад са гьвечи регион ава. Виликдай чна садра Молдавиядин кьенепатан политикадин гьалдикай, адан халкьдин фикиррикай, кьесе патай адаз гузвай таъсирдикай кхьеная. Са затIни дегиш жезвач, и сергьятра Россиядин дипломатияди гьа виликдай хьиз зайифдиз, интерес авачиз кIвалахзава. Чи властдини санлай чпи халкьдин тереф хуьзва лугьузвай гафарилай артух са гьерекатни ийиз аквазвач. Ида гьасятда нетижани гана. Россиядиз еке майилвал авай, адахь галаз мукьва хьуниз эверзавай президент И.Додон кьуллугъдай акъатна. Западди вири сад хьана чпин кас гьана эцигна. Цийиз хьанвай президент дишегьлиди атакьнамазди 30 йисарилай артух вахтунда Приднестровьеда секинвал хуьзвай Россиядин армиядин контингент гьа Западдин буйругъдалди инай ахкъудунин теклиф чи вилик эцигна. Им кьиле тухвана виже кьезвай кар туш, амма месэла кьарагъарнава. Инлай кьулухьни гьа Западдин футфадал ихтилатар деринриз аватун мумкин я.

Аквазва, Россиядин властдин вилик гьялна кIанзавай месэлаяр тIимил ваъ, гзаф ква. Кьеселай илитIавайбурни артух жезва. Гьелбетда, эвелимжиди халкьдин гьал, дуланажагь хьсанарун патал экономикадин месэлаяр виридалай вилик гьялун я. Ина акун алай, умуд кутаз жезвай нетижаяр, агалкьунар авач. Экономика чкадал алкIанва, агъуз физни гьазур я. Себебар ава, абур фадлай малумбур, чи режимди вичи арадал гьанвайбур я. Гьа ибурун кьилел пандемиядини еке кьецI ганва, гунни ийизма. Гьа и шартIарани цийи Гьукуматди цийивилер тваз чалишмишвилер-

зава. Социальный политикадик юзун кваз аквазва. Клевесвайбуруз куьмекарун, кесиб, аялар гзаф авай хизанриз пулдин такьатар гун артух хьанва. Гьвечи классрин ученикриз школайра чими тIуьнар гун ва хейлин маса крар властдин лайхлувал я. Ибур куьлуь-шуьлуьяр ятIани, герек крар я. Амма килинди эхиримжи нубатда уьлкведин дурумлувал мягькемарун, вичиз вафалу далу таъминарун, Россиядикай хуш авайбур санал кIватIун, абурухь галаз мягькем дуствал тешкилун я.

СССР-дин вахтунда дуствиле хьайи халкьар санизни фенвач. Са вахтунда Россияди вичи абур гьарнихь чуькIурна. Абур кIватI хьийидай вахт я. Ваъ, СССР туьхкIуьруникай рахазвач, алай шартIара им жедай карни туш. Гзаф республикайриз Россиядихь галаз сихдиз мукьва хьун хуш я, адан куьмекни герек я. Власть гьиле гьатнавай чкадин лидерар, гьа Россияда хьиз, цавай аватна гьиле гьатна девлетлу хьанвай бизнесменар гьич, анрин агъалияр Россиядин патал ала, гьадахь майил ава, кьез-кьез чпин арадай урус чIал акъатна маса чIалар атунал рази туш. Грузия, Украина, прибалтар гьич, абур яргъаз фенва, белки, са вахт кьведа, пел фена кьванцин цла акъурла, абурун кьилериз акъул хквеза...

Амма СНГ-дин амай сергьятрин аявал хьувуниз Россия мажбур я. Вичин таъсир, чIал, культура деринарун Россиядин вичин мягькемвал патал еке замин я. Сербияда, Молдавияда, Абхазияда ва масанрани чкадин савдагарри, бизнесменри лугъуз-вайвал, чпин товарар Россиядиз ракуьрдайдалай Китайдиз ва маса уьлквейриз ракуьрун гзаф регьят я. Ингилис, немс, француз чIалар чпи еке куьмекар гуз илитIаватIа, урус чIал чирун пулдихь хьун дидай дегишарна кIанда. Россияди вичи арадал гьизвай гьа ихьтин ва маса кьулайсузвилер гзаф ава. Россиядин бюрократиядин машинди сятди хьиз кIвалахзава. Абур вири тергна кIанда. Ибур винелай килигайла куьлуь-шуьлуьяр ятIани, чIехи политикада гьабурхьни метлеб авайди я. Далу пад мягькем, дустар артух хьайила, кьенепатан экономикадин ва маса месэлаярни гьялун регьят жеда. Саймазвал авуна, вахтунда кIвалах тухун тавуна виликан са хизандин халкьарин садвиллин, сад-садахь галаз женгера лигим хьайи инанмишвиллин зурба конгломерат даимлух яз чуькIурун Россиядин гьа вичин тарихди къабул тийидай кар я. И кардиз рехь гун кьенин ва гележегдин несиливвай гьил кьачуз тежедай ва тийидай еке гьалатI жеда.

ЧИР ХЬУН ХЪСАН Я

сеферда чайдин са тIурунавайди ишлемишда.

* Уьгьуьяр квайла 2 картуф чкалар аламаз ругуна тIур яда ва аниз хуьрекдин са тIурунавай горчица, гьакьанни набататдин гьери алава хьуьуна вири сад садак какадарда. Ахпа адакай кьелечI тIунутI хьинди авуна жунадик кутуна хурудал эцигда, винелай целлофандал кIевирда. И процедура йифиз кьудайла кьве юкьуз галаз-галаз авурла, уьгьуьярни хкатда, жигерарни михи жеда.

* Мекьи хьана кефсуз тахьун патал ихьтин меслятдикай хийир кьачуда. 200 гр столовый хрен (ам туьквенрай маса гузва) гьакьван виртледик какадарда. Кьудалди вилик чайдин са тIурунавайди ишлемишда.

* Йикъа пуд газар ишлемишайтIа, жигеррик рак азар акатунин хаталувал тIимил жеда.

* Галатна такьатдай аватнавайла

гьар юкьуз 20 гр кишмишарни ниси ишлемишун меслят кьалурзава.

* Ивидик квай шекер тIимиларун патал гьар юкьуз ичIи рикIелай духовада чранвай кьил чичек тIуьн меслят кьалурзава.

* Жегьилриз чиниз тварар (угри) акъатнавайла хрендин дувулар чуьхьена ракаяй яна бутылкадин кьуд паоникай пуд паониз вегьена винелай чехирдин сирке илична 10 юкьуз тада. Ахпа арадал атай яд куьзна мичIи рангунин шуьшешин кьапуна цада. Тварар сифте ругунвай цел михьи ийида, ахпа абурвай гьа яд гуьцIа, 10 декьикадилай чин сифте чими ций, ахпа кьайи ций чуьхуьн хийида.

* Беден сагьлам хьун патал, гьар экуьнахь хуьрекдин са тIурунавай набататдин гьери са шумуд декьикада сиве кьуна кьенфет хьиз фитилна гадрайтIа, бедендик квай чиркин шейэр хкатуниз куьмек гуда.

ПОЛИЦИЯДИН КЪУЛЛУГЪ

ЧЕШНЕЛУ КЪАЙДА
ТАЪМИНАРУН ПАТАЛ

Р.ЭМИРОВ,
Россиядин МВД-дин «Ахтынский»
МО-дин ППС-дин кылдин взводдин
командирдин заместитель,
полициядин лейтенант

Россиядин МВД-дин «Ахтынский» МО-дин патрулдин кылдин взводдин асул везифайрик Ахцегь ва Докъузпара районин территорияда общественный кьайда хуьнал гуьзчивал авун акатзава. Адан кьурулушдик гьам яхдиз ва гьамни автотранспортда аваз гьерека- завай патрулар ква. План-графикдин бинедаллаз патрулди гьар юкьуз 3 сменада (гьар смена 8 сят я) кьвалахзава. Чна гьакI Ахцегь-Докъузпара авто- рекьелни гуьзчивалзава.

Полициядин патрулди общественный кьайдаяр чIурзавайбуруз, паркар ва общественный маса чкайра пIапIрусар чIугвазвайбуруз, пиянбуруз, кьал-макьалар ийизвайбуруз абурун гьерека- тар законсузбур тирди лугьузва. Эгер чIалаз килиг тийиз хьайитIа, ахтынбур дежурный частуниз хкизва.

Общественный чкайрик паркар, базарар, школяр, аялрин бахчар (садикар), больницаяр ва масабур акатзава. ПIапIрус ихтин чкай- рикай анжах 15 метр мензилдин яргъаз фена чIугвадай ихтияр ава. Вири идарайра кьуллугъчяр патал пIапIрус чIугвадай махсус чкаяр тайнарун лазим я. Общественный чкайра пIапIрус чIугунай, ички хьвана кьекьуьнай сифте талукь тирвал 500 ва 1000 манат, кьвед лагъай сеферда гьа са касди мад анрал пIапIрус чIугунай 1000, ички хьунайни 1500 далай 2000 агъзур манатдал кьведалди жерме ийизва ва я суткаяр гуналди ам дустагъзава.

Кьуллугъдин везифаяр тамамарзавайла чна «Полициядин гьакьиндай» Федеральный закондин истемешунрал кьевелай амалзава. Общественный кьайда хуьнал гуьзчивалзавай полициядин наряд 2-3 касдикай ибарат я. Ихтин гьар са наряд патал гуьзчивалдай мензилни виликамаз тайнарузава. Патрулдин кьуллугъдин вилик акъвазнавай кьилин месэла адан куьмекдин чарасузвал авай гьар са чкадив тади гьалда агакьун я. Алатай йисуз чна общественный чкайрал сигаретар чIугунай 50 касдиз ва общественный кьайдаяр чIурунай 30 касдилай административный протоколар кхьена, жермеяр авуна. Гележегда чна и рекъай тухузвай кьвалах мадни активламишда.

БЮСТ ЭЦИГНА

Рашид МУРСАЛОВ

Россиядин Федерациядин Минобороначин Военный университетдин музейда военный крарай Наркомдин Финансрин отделдин начальник Михаил Лезгинцеваз шадвилин гьалара бюст ачухна. Кьейдна- вай серенжемда Минобороначин финобеспеченидин Департамент- дин регьбервал гузвай векилри, Россиядин Яракьлу Къуватрин финансринни экономикадин кьул- лугърин ветеранри, гьакIни Миха- ил Лезгинцеван вичин несилрини иштиракна.

Мегьамед Гьуьсейнов (кон- спирациядин мурадралди псев- доним кьабулна) Дагъустан Ре- спубликадин Къурагъ райондин кьакьан дагъдин Штулрин хуьре дидедиз хьана. Адакай Петро- градда инкйилабдин вакьайрин активный иштиракчи хьана. Ви- чин уьмуьрдин гьар жуьре йисара Лезгинцев Яру Армия арадал гьу- низ талукь коллегияда финансрин отделрин, военный крарай нарко- матдин, гьакIни Реввоенсоветдин кьиле акъвазна.

Идалайни гьейри, Лезгин-

цева РККА-дин ва финансринни майишатдин Высший школадиз, Военно-финансовый управлени- диз руководство гана, РККА-дин Военный академиядиз ва Флот- диз вахтуналди регьбервал гана. Михаил Лезгинцеван активный иштираквал аваз кьушунриз зегь- метдин гьакьни гунин, финансо- вый гуьзчивал тухунин, гьакIни кьушунриз гьар жуьре шейэр рекье тун финансламишунин ме- сэлаяр гьалзавай.

ПОЛИЦИЯДИН КЪУЛЛУГЪ

1200 ГЕКТАРДА ЦИЙИ
БАГЪЛАР КУТУНВА

М.НАРИМАНОВ

Алатай йисуз Дагъустанда 1200 гектардилай гзаф майданра цийи багълар кутунва. РФ-дин хуьруьн майи- шатдин министрдин 1-заместитель Жамбулат Хатуован руководстводик кваз видеоконференцалакьадин жуьреда Россиядин Федерацияда багъманчивал ва кьелемлухвал вилик тухунин рекъай рабочий дестедин заседание кьиле фена. Адан кьвалахда РД-дин хуьруьн майишатдин ва суьрсетдин министр

емишар кьватI хьувуна. Тапшуругъ 866 гектар яз, чи республикада 1207 гектар цийи багълар кутунва, гьа жергедай яз 686 гектар интенсив- ный жуьрединбур.

Эхиримжи йисара уьлкведи субсидированидин куьмекдалди багъманчивилин хилез инвестици- яр желбуниин кьвалах активвилелди гьевесламишзава. Инвесторри ин- тенсивный багълар кутуниз иллаки еке итиж ийизва. Кьилди кьачуртIа, СтIал Сулейманан райондин «По- лоса» ООО-ди хьсан нетижаяр кьалурзава. Ада эхиримжи 3 йи-

Баттал Батталова, РД-дин Мин- сельхозпроддин набататчивилин ва чилин алакьайрин управлени- дин начальник Назим Рамазанова, набататчивал ва багъманчивал вилик тухунин отделдин началь- ник Агьмед Расулова ва отделдин пешекар Мегьамедрашид Мусаева иштиракна.

Риклел хкин, 2021-йисан эвел- дин делиралди, Дагъустанда багъ- ларин умуми майданри 28,9 агъзур гектар тешиклзава. Абурукай 21,4 агъзур гектардин майданра авай багълар бегьердиз атанвайбур я. Идалайни гьейри, республикада саки 3,7 агъзур гектар интенсивный багълар ава, гьа жергедай яз 942 гек- тар бегьердиз атанвайбур я. Алатай йисуз Дагъустанда 182 агъзур тонн

сан вахтунда супер интенсивный емишрин багълар, гьа жергедай яз 600 гектарда фундухрин багълар кутунва. Гьиле авай йисуз мадни 400 гектарда фундухрин ва 120 гек- тарда ичерин багълар кутадайвал я. Виче 6 агъзур тонн суьрсет гьакьдай емишрин гьамбархана эцигунин кьвалахар башламишун фикирдиз кьачунва.

2021-йисуз 900 гектардин цийи багълар кутада. И вахтунда 200 агъзур чкадин кьелемар цада. Бес тежесвай кьелемар чи уьлкве- дин кьуншидал алай регионрай гьида. Кьелемрин тайин тир пай кьешепатан уьлквейрайни маса кьачуда. Дагъустандин емишрин кьелемлухура вири саналди 223 агъзур кьелем гьасилда.

МИСАЛАР

Жегьилвилин нукьсанар кьуь- зуь жедалди тун герек туш, кьуь- зуьвилехъ вичин нукьсанар жеда.

Жегьилвилин кьадир кьуьзуь хьайила чир жеда.

Жемьятдикай хкатайди дуьнья- дикай хкатад.

Же м я т д и н к ъ а ж г ъ а н муркIадални ргада.

Женжелдихъ галаз цIуькI цаз

жедач.

Жибинда кьиф кьугъвазва.

Жив живедал кьвада.

Жув жуван кьвалай акъудзава.

Жув клан хьана кланзаватIа,

жувазни клан хьухъ.

Жув тийижирдаз бубани чир

жедач.

Жув садра ягъайтIа, жува кьве-

дра ягъа.

Жува жув вилый вегьемир.

Жува жув кьапарай акъудмир.

Жува жув хвейиди Аллагъдини

хуьда.

«ВНИМАНИЕ – ДЕТИ!»

нарушал правила дорожного движе- ния, он должен их не просто знать – у него должно войти в привычку их соблюдать. Ваш пример будет куда более наглядным, чем сотни раз повторенные слова «не ходи на красный свет».

Имеет большой смысл носить одежду со светоотражающими элементами в ночное время. Даже при плохих погодных условиях пешеход со светоотражающим элементом на одежде (фликером) замечен на расстоянии 150 м. Этого достаточно, чтобы водитель его заметил и успел затормозить.

Необходимо внушить ребенку, что дорожное движение начинается не с проезжей части, а с первых шагов от порога или подъезда дома. Обязательно обратите внимание на возникающие опасности при посадке и высадке из транспорт-

ного средства. Обходить стоящий автобус или троллейбус ни в коем случае нельзя. Нужно дожидаться, пока транспорт отъедет, и только после этого переходить дорогу по пешеходному переходу.

Даже те дети, которые знают правила безопасного поведения на дороге, случается, их нарушают. Не считите за труд помочь детям. Может быть, вам придется оста- новить ребенка, который не хочет дожидаться сигнала светофора. Или помочь школьнику перейти через проезжую часть. Делайте это добро- желательно!

Уважаемые граждане со- блюдайте правила дорожного движения и меры безопасно- сти, это поможет Вам сохранить жизнь и здоровье себе, а также другим участникам дорожного движения!!!

УПРАВЛЕНИЕМ РОССЕЛЬХОЗНАДЗОРА ПО РЕСПУБЛИКЕ
ДАГЕСТАН ЗА ПРОШЛУЮ НЕДЕЛЮ ПРОКОНТРОЛИРОВАН
ВВОЗ БОЛЕЕ 9 ТЫСЯЧ ТОНН СВЕЖИХ ОВОЩЕЙ И ФРУКТОВ

Марина МУРСАЛОВА,
начальник отдела карантинного
фитосанитарного контроля на госгранице РФ по РД

Управлением Россельхознадзора по Респу- блике Дагестан в период с 22 по 28 марта 2021 года проконтролирован ввоз 9 055 т свежих овощей и фруктов из Азербайджанской Республики и Исламской Республики Иран. Так, на склад временного хранения «Виадук» и железнодорожную станцию «Дербент» поступило 2456,7 т овощей (томаты, перец, картофель, огурцы и др.) и 6598,6 т фруктов (яблоки,

хурма, киви и др.). В ходе проведения карантинного фитосанитарного контроля к ввозу на территорию Российской Федерации были запрещены: партия свежей зелени (11,7 т) из Азербайджана, а также 18,1 т свежих томатов, 12,4 т салата и 47,1 т перца из Ирана.

Основанием для задержания стали заключения дагестанского филиала ФГБУ «ВНИИКР», которые подтвердили факты выявления карантинных вредных объектов – томатной моли (Tuta absoluta Povolny) и западного (калифорнийского) цветочного трипса (Frankliniella occidentalis Perg.) в овощах и зелени. За нарушение ФЗ № 206 «О карантине растений» владельцы грузов привлечены к административной ответственности по ст. 10.2 КоАП РФ «Нарушение правил ввоза и вывоза подкарантинной продукции». Грузы возвращены в страны-экспортеры.

Напомним, развитие торговых отношений со странами ближнего и дальнего зарубежья создает постоянную угрозу ввоза и распространения на территории РФ новых карантинных вредителей, возбудителей болезней растений и сорняков. Основной задачей Россельхознадзора является обеспечение охраны территории страны от заноса этих вредителей, а также своевременное выявление и не допуск их распространения на ее территории.

МУБАРАКРАЙ!

Къардаш Гъарунович Мамалиев чин тийидай кас Самур дерета авач жеди. Зурба производственник ва тешкилатчи тир ада советрин девирдин 1974-1977-йисара Ахцегъ райондин «Хрюгский» ва 1977-1992-йисара машгъур «Заря» совхозриз регъбервал гана, а майишатар республикада кIвенкIвечибурун жергедиз акъудна. Къилди къачуртIа, гадарнавай Къехуърин хуъруз рехъ акъудна, аниз электричество тухвана, маларин ферма эцигна. Дагъулук атIугъай шартIара республикада сифте яз интенсивный технологийрин чешнелу багълар арадал гъана ва дагъда кетерин къайдадин магъсулдарвилик къил кутуна.

Ахцегъ вацIалай Мичегърин хуъруз машинар фидай канатдин муьгъ туькIурна (яргъивал 300 метр тир ам гилани кардик ква). Мичегърин «Хъырь» яйлахдиз 9,5 километрдин рехъ акъудна хъиз, ана Дагъустанда (мумкин я уьлкведани кваз) сифте яз гъуьлуьн дережадила 2000 метрдилайни къакъанда гатун МТФ эцигна ва ам вижевайдаказ механизироватна. Гъана, дагъдин куIва, Урусатдай чпи юкъван гъисабдалди йиса 3000-3500 килограмм нек гудай симментальский жинсинин малар гъана хвена. Мичегъа 2 вацран къене ацадай 100 калин МТФ эцигна. Лаян къаналдин яд муькуь патаз акъудна хъиз, виш гектарралди дагъдин уьруьшар дугуник кутун патал Келез хивин дагъдай чIехи кIацI- тоннель акъудиз эгечIна (чIехи пай КIвалахар -170 метр - тамамарайдалай къулукъ СССР чIкIуникди КIвалахар акъваз хъана). Гъайиф хъи, вири и алахъунар залум «перестройкади» чукIурна.

Гуьгъуьнин йисара багъларни яшайишдин КIвалер тухуникай къутармишун патал Ахцегъ, Самур вацIарин къерен къерехар махсус бандар ягъуналди мягъкемарна ва икI мад. Фикир гайитIа,

маншаллагъ, ибур «Зегъметдин игит» гъуьрметдин тIвар гуниз лайихлу месэляар я. Амма Къ.Гъ. Мамалиев наградайрихъ галтугнач. Общественный майишатрин руководитель яз, ада вичин гъилик квай зегъметчияр гъевесламышунин мураддалди наградаяр гун патал къалуриз хъана.

И йикъара чи баркаллу ватанэгъли, зегъметдин ветеран Къардаш Гъарунович Мамалиева вичин 80 йисан юбилей къейдна. Адаз вичин уьмуьрдин и лишанлу вакъиа Ахцегъ муниципалитетдин къил Осман Абдулкеримова, адан заместитель Вадим Агъасиева, депутатрин райсобранидин председатель Абдулкерим Полчаева, райондин агъсакъларин Советдин председатель Къезебет Къеземенова, Ахцегърин машгъур музейдин директор Агъмед Дагъларова, и цIарарин авторди ва масабуру мубаракна.

«Гъуьрметлу Къардаш Гъарунович! Хайи халкъдиз, уьлкведиз къуллугъун ваз, бажарагълу ватанпересдиз, рикIин буйругъ я. Хъсан майишатчи, активный общественный деятель, чешнелу хизандин къил тир вуна акъалтзавай несил бубайрин баркаллу адетралди тербияламишун патал кье еке зегъмет чIугъвазва. Куьмек ва меслят кIанибуруз ви кIвалин рак гъамиша ачух я. Уьмуьрдин девлетлу тежрибади, пешекарвилин гегъенш чирвилери, карчивилин ерийри ваз халкъдин яшайиш хъсанардай фикирар-рекьер уьмуьрдиз куьчуьрмишдай мумкинвал гузва. Яргъал йисарин гъакъисагъ зегъметдалди вуна хайи район вилик тухуник, аваданлу авуник еке пай кутуна. Гилани, яшдизни сагъламвилин гъалдиз килиг тавуна, чаз куьмекзава.

«Ахцегъ район» муниципалитетдин администрациядин ва къилди жуван патай Ваз 80 йисан юбилей рикIин сидкъидай мубаракзава. Чи мурад ваз ва ви хизандиз чандин сагъвал ва къил кутазвай хъсан гъар са карда еке агалкъунар хъун я. Къуй ви рикI веледрикай динж хъурай, уьмуьр багърийрини рикIиз хуш дустари хушбахт авурай!»,- кхъенва Ахцегъ райондин регъбер О.М.Абдулкеримован къул алай тебрикдин чарче.

Къардаш Мамалиеваз хайи йикъан юбилей чна, «Цийи дуьнья» газетдин коллективдини мубаракзава. Къуй ваз чандин мягъкем сагъвал ва шад гъалара 90 йисан юбилей къейддай мумкинвал хъурай, амин!

МЕНФЯТЛУ ГУЪРУЪШ

Сивер хуьнин вацран вилик Ахцегъ райондин къил Осман Абдулкеримов РД-дин Муфтиятдин векил Шамиль Алихановахъ, Къиблепатан территориальный округда республикадин Муфтиятдин тамам ихтиярар авай векил Гъуьсейн Гъажиевахъ, Ахцегъ райондин диндин къуллугъчияр тир Уьзеир Шамиловахъ, Гъуьснудин Ашуралиевахъ галаз гуьруьшмиш хъана. И вахтунда чеб къилиз акъудун патал тайинарнавай проектар ва динэгълийрик къалабулук кутазвай месэляар гъялна.

— За сада-садаз куьмек гун ва садвал мягъкемарун райондин динэгълийрин кIвалахда виридалайни важиблу ва дуьз тереф яз гъисабзава. Алай аямдин алемдин шартIара динди фикирар, культура, ахлакълувал арадал гъуьнин карда дибдин роль къутъвазва. Гъавилай за республикадин Муфтиятди Ахцегъ райондиз гузвай дикъетдиз ва динэгълийрин яратмишдай кIвалахдиз къакъан къимет гузва. Чна райондин хъсан гележег патал сада-садаз ва диндал амал ийизвай вири инсанриз куьмекар гуда, — къейдна муниципалитетдин къили.

— Жуьмядин юкъуз чун райондин къилин хайи хуьруьз фена ва ина Осман Абдулкеримовахъ галаз гуьруьшмиш хъана. Суьгъбет гзаф терефриз талукъди тир, амма виридалайни гзаф чна районэгълияр диндин месэлайрин гъавурда туникай суьгъбетна. Ахпа Ахцегърин Жуьмя мискIиндал къил чIугуна ва иниз атанвай динэгълийрин вилик стхавилин алакъаяр хуьниз талукъ месэладай жуьмядин вяз-насигъат гваз экъечIна, — баян гана гуьруьшдиз Шамиль Алиханова.

ТЕЖРИБАЛУ МУАЛЛИМ

Айишат КЪУРБАНОВА

И мукъва Къакларин хуьруьн мектебдиз феи чаз Фиридин муаллимдин тарсуна ацукъун къисмет хъана. Тарсунилай къулукъ адахъ галаз куьруь суьгъбетна. И чIавуз малум хъайивал, Фиридин Агъмедбегов 1955-йисуз Къакларин хуьре дидедиз хъана. 1973-йисуз ана школа къизилдин медалдал акъалтIар авур ам, муаллимвилин пеше хкъяна, Махачкъалада ДГУ-дин тарихдин факультетдик экъечIна. КIел акъалтIарай 1978-йисалай Фиридина Гъуьгъвезрин хуьруьн школадин директорвиле кIвалахиз эгечIна. Ахпа и хуьр куьч хъуникди ам тарихдин муаллимвиле

Хуьруьгрин хуьруьн школадиз хтана. 1986-йисалай 1992-йисалди ада Къутункъарин школадани кIвалахна. 1992-йисалай къенин йикъалди Фиридин Агъмедбегова вичин хайи хуьруьн школада тарихдин муаллимвиле кIвалахзава. Ада вичин уьмуьр агалкъзавай несилдиз чирвилер ва тербия гуниз бахшнава.

- Фиридин муалим, куьне и пеше гъикI хкъягъайди я? - суал гана чна.

- Тарихдал гъевчIи вахтунилай зи рикI алай. Тарих чируни чаз гележегдихъ гъерекатдай дуьзгуьн рекьер тайинариз ва аялриз ватанпересвилин тербия гуз куьмекзава. Чна тарихдин тарсар ва тежриба гъамиша рикIел хвена кIанда, — лугъуьза ада.

Фиридин Агъмедбегов гъакI хъсан шахматистни я. Яргъал тир 1976-йисалай инихъ шахматрал машгъул жезвай адакай спортдин и жуьредай 1988-йисуз чи республикадин чемпион хъана. 1990-йисуз Москвада шахматрай тухвай акъажунра иштиракна, къвед лагъай чка къуна. КIвалахдикай азад вахтунда Ф.Агъмедбегов шириар кхъинални машгъул я. Агъадихъ чна адан са шиир куь фикирдиз гъизва.

КЕЛЕМДИКАЙ

Келем чна гегъеншдиз ишлемишзава: дулмадиз, шурпадиз (борщ) ва икI мад. Амма адахъ кулунин (метелка) гъунарни, яни келемдихъ руфуна ратарал алкIанвай герек авачир амукъаяр, чиркер михъдай алакъун авайди виридаз чизвач. Инал ихтилат асул гъисабдай келемдин салатрикай физва. Чир хъана кIанда хъи, салатар гъазурдайла, келемдин тIебини дад амукъдайвал авуниз фикир гун, яни ам дад хъсанардай туьнт шейэралди (истивут, серг ва мсб.) басмиш тийин.

Келем помидоррихъ, афнийрихъ, газаррихъ, салан маса майвайрихъ галаз къада. ЧукIулдалди куьлуь авунвай келем, къел вегъена, тIушунна кIандач — лап хъсан мижедин саки 35% квахъда (яни витамин С, минеральный

къелер...).

Келемдикай са шумуд жуьредин дадлу салатар гъазуриз жедат.

1. Куьлуь авунвай келемдал ракъай янавай газар, цуру ич, афнидин кIусар, чичек алава хъийида. КIешниш, шивит куьткъунда. Винелай семечкадин чIем ва я къаймах иличда.

2. Келем, сельдерей, петрушка, шивитар, куьлуь авуна какадарна, эферар, са тIуруна авай семечкадин чIем, къацу чичекар, цуру ич алава хъийида.

3. Куьлуь авунвай келемни помидорар, атирдин ни галай хъчар (месела, пурнир) какадарда. Са-са тIуруна авай семечкадин чIем, цуру миже алава хъийида.

4. Са тарелкада авай куьлуь авунвай келемрик ракъай янавай къве газар, петрушка, сельдерей

ЗУРБА ДЕГИШВИЛЕР

Великобританиядин Лидский университетдин алумри раижнавайвал, Чилел муркIар цIурунин гъерекартар лап йигин еришрив агакънава. Гъавайрихъ галаз алакъалу яз арадал атанвай зурба дегишвилериз талукъ макъала «The Cryosphere» журналда чапнава.

Пешекарри планетадин жуьреба-жуьре чкайра (Гренландияда, Антарктидада, Кеферпатан МуркIадин ва Къиблепатан океанра...) 215 муркIадин гъамбаррин са шумуд йисаз талукъ гъалар ахтармишнава. Абурун делилрал асаслу яз, 1994-йисалай 2017-йисалди Чилел 28 триллион тонн мурк цIранва.

ЯЙЛАХДА

Къезил шагъвар
къутъгъаз синел,
Юазва векьер, цуьквер.
Ширин сесер рахаз
къвед, свел,
Элкъевезва раган къилел.

Авахъзава булахдин яд,
Къайи, элциф, таза тир,
Вили цава чарх ягъиз кард,
КIаник - чIижер атир чир.

Акъвазнава дагълар секин,
Къуд патахъай килигиз.
Шагъидар хъиз чеб девиррин,
Фагъум, фикир гекъигиз.

ЦицIрен-нуькIрен
аваздин ван,
АтIудач ви япарай.
Ахтармишиз кIелни гъайван,
СикI элкъевезва яргъалай.

Хкаж жезва суьруь хпер,
Динж, кIубан яз архашдал.
Гуьгъуьлар шад чубан, кицIер,
Тум къекъуьриз ятахдал.

какадарда. Винелай са тIимил семечкадин чIем ва ичерин сирке иличда.

5. Келемни газарар, куьлуь авуна, миже кумукъдайвал тIушунда. Адаз чичекни серг куьткъунда, яру истивут алава хъийида. Вири чинидин къапуна туна, винелай залан шей эцигда. Недайла, са тIимил ичерин сирке алава хъийида.

6. Келем, чуьгундур, турп ракъай яда, винел къаймах вегъеда. Са суткада хуьрек тIуьн тавуна, гъа ихътин салат ишлемишайтIа, ада руфун, ратар кулуни хъиз михъда.

ЧТО БУДЕТ, ЕСЛИ НЕ ПЛАТИТЬ ЗА ГАЗ

Долги за газ ЭТО:

- отключение газа
- взыскание долга через суд
- арест имущества, удержание долга из зарплаты
- запрет на выезд за пределы России
- испорченная кредитная история

ГАЗ отключают двумя способами:

- установка запорного устройства
- обрезка трубы

Попытка включить газ самостоятельно создает угрозу вашей безопасности!

ВАЖНО до конца месяца
передать показания прибора
учета газа
И ЗАПЛАТИТЬ
ЗА ГАЗ

ПОМНИТЕ!
Платить за газ нужно
ЕЖЕМЕСЯЧНО

Цийи дуьнья

(Новый мир)

Учредитель:

Администрация
Ахтынского района
Республики Дагестан
Главный редактор
Д.Ш.ШЕРИФАЛИЕВ

Газета перерегистрирована Управлением федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по РД 22 января 2019 г. Регистрационный номер ПИ № ТУ 05-00401.

Позиция редакции может не совпадать с точкой зрения авторов, которые несут ответственность за достоверность и объективность предоставленных для публикации материалов. Рукописи не рецензируются и не возвращаются. При перепечатке ссылка на «Новый мир» обязательна.

Адрес редакции и издателя:
368730, РД, Ахтынский район,
с. Ахты, ул.Герейханова, д.33.

Телефон главного редактора
8(988)-654-59-49

Электронная почта газеты:
newworld1928@mail.ru

ИНДЕКС 63312

Газета «Новый мир» сверстана и отпечатана в ООО «Типография-М» по адресу: г.Дербент, ул.С.Курбанова, 25. Электронная версия газеты на сайте www.akhty.ru

По вопросам качества печати обращаться в типографию ООО «Типография-М»

Время подписания в печать по графику 14.00.

Подписано в печать 14:00

Газета выходит 52 раза в год.

Тираж 1450 экз.

Заказ № _____